

Protokol o hodnocení

Diplomové práce

Název práce: *Krása architektury*

Práci předložila studentka: Karina Grebeníčková

Studijní obor: Učitelství výtvarné výchovy pro střední školy a ZUŠ

Posudek oponentky práce: Mgr. Lenka Kovaříková, Ph.D.

1. Cíl práce

(uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Diplomová práce s názvem „*Krása architektury. Série abstraktních fotografií a fotografického detailu.*“ nám chce představit hned několik témat, a to – uměleckohistorický vývoj moderní architektury 20. století, zároveň fenomén fotografie architektury a praktické uchopení tématu v rámci pedagogické reflexe. Obsah práce je rozdělen do tří částí - teoretický úvod, dále praktická a edukační část. Formulace vlastního didaktického projektu, který je opřen jak o uměnovědné východisko, tak i o vlastní autorský přístup splnil cíl předložené práce. Domnívám se však, že teoretická část by měla podat explicitně formulované informace nejen o vzniku a vývoji fotografické tvorby a jejich současných tendencích v rámci architektury, ale měla by i pracovat s obecnějšími termíny z oblasti estetiky (pojem krásy) a vizuálních studií (otázky související s problematikou „pravdivosti“ fotografie a jejího interpretačního aspektu).

2. Obsahové zpracování

(originalita řešení, náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh atd.):

Téma, které si autorka vybrala, považuji za přínosné, neboť zapojení architektonických témat do výuky zvyšuje snahu o posílení vnímavosti k architektuře, urbanismu, k hodnotám krajiny a místa. Základem vzdělání mělo být poznávání místa, kde žijeme - obce, města, krajiny z pohledu obyvatele a především uživatele. Jen zodpovědný přístup ke tvorbě prostředí a zároveň ke vzdělávání v této oblasti umožní vznik kvality, kterou bude možno předat dalším generacím.

3. Charakteristika a hodnocení formy, technické i řemeslné složky práce

V teoretické části se autorka snaží čtenáře nejprve seznámit s fenoménem fotografie architektury, jejím vznikem a historickým vývojem v průběhu 20. století. Jako formu pro objasnění tématu si autorka zvolila více či méně stručné monografické medailony jednotlivých osobností – fotografů. V závěru teoretické stati je v kapitole s názvem „*Architektura ve fotografii*“ pojednáno o umělecko-historickém vývoji architektury 20. století. Autorka se nejdříve věnuje proměnám stavebního slohu na severoamerickém kontinentu a činnosti tzv. Chicagské školy, v jejímž kontextu zmiňuje též významnou osobnost architekta Franka Lloyda Wrighta, jehož dílo lapidárně charakterizuje. Na tento exkurz navazuje popis dění na evropském kontinentu počátkem 20. století v rámci etablovujících se architektonických stylů – funkcionalismu a konstruktivismu. Zde autorka zaměřila svou pozornost na tvorbu dvou nejvýznačnějších osobností moderního stavitelství Ludwiga Miese van der Rohe a Le Corbusiera. Vývoj architektury 60. let 20. století je charakterizován pouze obecným popisem s uvedením jednoho konkrétního příkladu tvorby Eerema Saarinena a jeho návrhu letištního terminálu v New Yorku.

Praktická část diplomové práce v úvodu stručně a všeobecně přibližuje problematiku teorie fotografie architektury, odkazy na literaturu však zcela chybí. Následují krátké texty, popisující autorčinu východiska při realizaci vlastních fotografií. I tyto inspirační zdroje jsou představeny formou drobných monografických medailonků fotografií architektury. Samotné realizace fotografií jsou doplněny o krátkou charakteristiku dané stavby. V závěrečné didaktické části jsou formulovány dva vyučovací projekty, ve kterých autorka konkretizuje metodické postupy a cíle, které si klade při plnění úkolů seznámit studenty s moderní architekturou v jejich okolí prostřednictvím média fotografie. Při realizaci úkolů se počítá i s technickými dovednostmi práce na PC a užitím příslušných počítačových programů. Tyto specializované didaktické projekty, sestavené v souladu s rámcovým vzdělávacím programem pro střední odborné vzdělávání, jsou určeny studentům posledních ročníků středních uměleckých škol oboru fotografie.

Druhý z projektů je zaměřen nejen na esteticko – umělecké působení moderní architektury, ale věnuje se materiálovému složení a technologickým postupům s ohledem na jejich vizuální účinek v rámci stavby jako celku. Při řešení úkolu se počítá se zapojením zrakového i taktilního vnímání a velice zajímavým způsobem tak přivádí studenty k poznání architektury více smysly.

Za těžiště diplomové práce považují právě její přínos v prakticko-didaktickou částí, která studentům nabízí velmi zajímavý způsob, jak poznávat a interpretovat moderní architekturu nejen po stránce estetické či umělecké, ale i z hlediska poznávání technologických postupů a materiálů při konstrukci staveb samotných. Autorka podnětným způsobem zapojuje historii fotografie do oblasti odborného vzdělávání. To má za cíl vést studenty k bližšímu seznámení se s dějinami moderní architektury prostřednictvím fotografie v její teoretické části, hledání významu a úlohy fenoménu fotografie architektury z hlediska teorie sdělování a v neposlední řadě i v praktickém přesahu při práci v terénu.

4. Formální náležitosti

(jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů, příloh atd.):

Po formální stránce vykazuje předmětná diplomová práce některé nedostatky. Struktura jednotlivých kapitol v teoretické části vyznívá značně neprovázaně, monografické medailonky působí formou slovníkových hesel a chybí jim propojující prvek, který by zcela objasnil koncepci badatelské práce. Zajisté by bylo třeba opravit i gramatické chyby a překlepy. Pro lepší přehlednost bych uvítala větší měřítko u obou pojmových map. Vzhledem k tomu, že práce pojednává o fotografii architektury, očekávala bych rovněž vyšší kvalitu

prezentovaných autorských fotografií v praktické části (obr. 22–39), které mohly být předloženy v samostatné příloze i v jiném médiu. Jejich vypovídací hodnota přeci jen tvoří podstatnou část samotného obsahu a tématu diplomové práce.

5. Stručný komentář hodnotitele

(rozsah práce, celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek a zpracování):

Toto pro pedagogickou reflexi inspirativní téma nicméně zůstává ve své teoretické části pouze na povrchu. Také s ohledem na dostupné zdroje se zdá, že seznam relevantní odborné literatury je nedostatečný, autorka zcela pomíjí například katalogovou literaturu výstav věnovaných danému tématu. (Doplňující seznam literatury přiložen.) Domnívám se, že ucelenější a důkladnější analýza celé problematiky a otázek by měly tvořit solidní základ pro komplexní pochopení vytyčené problematiky a formulaci tematické koncepce v rámci vzdělávacích programů. V teoretické části tak nesmí chybět samostatné zpracování kapitol týkajících se nejen estetické kategorie krásy a dobového vkusu, ale i teoretické úvahy věnující se stylovému a myšlenkovému vývoji moderní architektury 20. století, jakož i fenoménu fotografie architektury jako médiu sloužícímu k propagaci, který vypovídá o vnímání moderní architektury tehdejší společnosti.

Součástí mělo být též rozhodnutí, která skupina fotografie architektury je ta nejvhodnější k objasnění problému - zakázková, dokumentární či umělecká.

Některé z myšlenek jsou formulovány obecně a velmi vágně či poněkud povrchně až nesrozumitelně například výše zmíněná věta „*zachytit typické prvky architektury, které tvoří tuto architekturu architekturou.*“ (s. 37). Autorka by měla klást větší důraz na pregnantní formulaci myšlenek. V úvodu se rovněž čtenáři nedostane odpověď na otázku, v čem tedy spočívá ona „krása“ architektury 20. století.

6. Otázky a připomínky na autora práce k bližšímu vysvětlení při obhajobě

Badatelská práce by měla připravit teoretický základ, který poskytuje základní informace o vývoji tohoto specifického žánru v rámci fotografie a zařadí jej do širších kulturně historických souvislostí.

V textu postrádám vysvětlení, na jakém základě byl autorkou vlastně proveden výběr jednotlivých fotografií, jejichž monografické představení má za cíl koncipovat teoretické východisko fenoménu fotografie architektury. Chybí zde také vhléd do problematiky, který by představil všechny podstatné rysy fotografie architektury a s ní spojené otázky, například jak zachytit na dvourozměrné ploše trojrozměrný prostor s jeho hloubkou a měřítkem v určité světelné atmosféře, s podáním informačních údajů, jakým způsobem dosáhnout emocionální působení na diváka a vyjádření podstaty myšlenky stavby – nároky na expresi a interpretaci. Autorka obecněji nereflektuje práci fotografa s natolik závažnými fenomény, jakými je světlo, prostor, hmota, textura povrchu atd. a v podstatě si nevšímá ani zásadního aspektu fotografie architektury, kterou je její propagační – či reklamní či ryze umělecká funkce.

7. Navrhovaná známka

dobře

Datum: 22. 5. 2023

Podpis: Mgr. Lenka Kovaříková, Ph.D.

VÝBĚR DOPORUČENÉ LITERATURY K TÉMATU:

- ANDĚL Jaroslav: *Česká fotografie 1840-1950: Příběh moderního média* (katalog výstavy v Galerii Rudolfinum v Praze 15.1. - 28.3. 2004), Praha 2004.
 - BIRGUS Vladimír / SCHEUFLER Pavel: *Fotografie v českých zemích 1839 -1999*, Praha 1999.
 - BIRGUS Vladimír (ed.): *Česká fotografická avantgarda 1918-1948*, Praha 1999.
 - COLOMINA Beatriz: *Privacy and Publicity. Modern Architecture as Mass Media*, Cambridge (Mass.) | London 1996.
 - DUFEK Antonín (ed.): *Jaromír Funke (1896-1945). Průkopník fotografické avantgardy* (katalog výstavy v Moravské galerii v Brně 24.10. - 24.11. 1996), Brno 1996.
 - FIEDLER Jeannine (ed.): *Fotografie am Bauhaus*, Berlin 1990.
 - HLAVÁČ Ľudovít: *Dejiny fotografie*, Martin 1987.
 - HOLÁ Hana: *Fotografie architektury jako prostředek propagace moderní architektury v Československu 1918-1948*, nepublikovaná Magisterská diplomová práce, Filozofická fakulta, Ústav pro dějiny umění, Univerzita Karlova v Praze, Praha 2007.
 - KREJČOVÁ Barbora: Vztah fotografie a architektury: ve službách každodennosti, in: *Era 21*, 2006, C. 5, 58-61.
 - LAHODA Vojtech / NEŠLEHOVÁ Mahulena / PLATOVSKÁ Marie / ŠVÁCHA Rostislav / BYDŽOVSKÁ Lenka (eds.): *Dějiny českého výtvarného umění 1890-1938 (IV/2)*, Praha 1998.
 - MRÁZKOVÁ Daniela (ed.): *Co je fotografie. 150 let fotografie* (kat. výst.), Praha 1989.
 - NOVÝ Otakar: Fotografie a architektura, in: *Československá architektura XVII*, 1966, C. 8, 294-296.
 - ROBINSON Cervin / HERSCH MAN Joel: *Architecture Transformed: A History of the Photography of Buildings from 1839 to the Present*, New York 1988.
 - SCHEUFLER Pavel: *Fotografické album Čech 1839 -1914*, Praha 1989.
 - SOUČEK Ludvík: *Jaromír Funke. Fotografie*, Praha 1970.
 - STRNADOVÁ, Eva: *Fotografování architektury*, Praha 1961.
 - ŠTECHA, Pavel: Obrana fotografů. Snímky architektury nejsou jen falešným pozlátkem, in: *Respekt XXVII*, 2004, 20
 - VRHEL Adolf: Fotografie a architektura, in: *Československá fotografie XVII*, 1966, C. 8, 300-301.
-